

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 68/2018-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Ficek, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011 za účasti Okresného súdu Bratislava II takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 1 107,85 € (slovom tisícstosedem eur a osemdesiatpäť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v prvom rade“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v treťom rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v štvrtom rade“, všetci spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Ficek, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v postavení žalobcov stranou napadnutého konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 45 C 125/2011, ktoré začalo podaním žaloby okresnému súdu 29. júna 2011. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o určení vlastníckeho práva k pozemkom špecifikovaným v žalobe. Žaloba smeruje proti šiestim žalovaným.

Prvé pojednávanie v napadnutom konaní sa konalo 1. februára 2012. V poradí druhé pojednávanie sa konalo 26. marca 2012 a bolo odročené na neurčito. Uznesením z 22. júla 2013 okresný súd napriek nesúhlasu sťažovateľov napadnuté konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 C 34/2008. Proti uzneseniu z 22. júla 2013 o prerušení konania preto sťažovatelia podali odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9 Co 687/2013 z 31. marca 2014 tak, že ho zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Následne okresný súd vo veci nariadil pojednávanie na 23. september 2015, ktoré však zrušil a odročil na 7. október 2015. *„Od zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu teda uplynulo viac než 17 mesiacov, kým bolo nariadené ďalšie pojednávanie. Pojednávanie zo dňa 07. 10. 2015 však bolo opätovne odročené na neurčito.“*

Dňa 10. júna 2016 podala sťažovateľka v prvom rade predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorú predsedníčka okresného súdu v prípise zo 4. júla 2016 vyhodnotila ako dôvodnú, pričom v tejto súvislosti vo svojej odpovedi okrem iného uviedla:

„... keď síce boli vykonávané procesné úkony vo veci, avšak so značnými časovými odstupmi...“

Uvedené bolo spôsobené množstvom agendy vybavujúcej zákonným sudcom v súdnom oddelení a za spôsobené prieťahy sa Vám v mene správy a vedenia tunajšieho

súdu ospravedlňujem. Tieto prietahy považujem vzhľadom na ďalší postup súdu a prijaté opatrenia za odstránené, pričom sudkyňa bola mnou upozornená na potrebu vo veci konať ďalej plynulo a bez prietahov.“

Uznesením z 20. júna 2016 okresný súd zastavil konanie proti žalovaným v druhom a treťom rade a sťažovateľom priznal náhradu trov konania (z dôvodu, že zastavenie konania zaviniť žalovaní v druhom a treťom rade) a pripustil zmenu petitu. Žalovaní v druhom a treťom rade v časti týkajúcej sa náhrady trov konania podali proti označenému uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 278/2016 z 26. apríla 2017 tak, že uznesenie okresného súdu v odvolaní napadnutej časti potvrdil. Sťažovatelia konštatujú, že od vydania uznesenia z 20. júna 2016 okresný súd do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nenariadil žiadne pojednávane.

Sťažovatelia argumentujú, že „súd v danej právnej veci konal a naďalej aj koná s výraznými a nedôvodnými prietahmi. Pritom rozhodovanie sporov týkajúcich sa určenia vlastníckeho práva patrí medzi bežnú agendu súdov...

... sporové strany (predtým účastníci konania) svojim správaním nedali žiadny dôvod na vznik prietahov...

Konanie začalo ešte v roku 2011, čo znamená, že medzičasom už uplynulo viac ako šesť rokov, počas ktorých sú sťažovatelia v neustálej právnej neistote. Konanie o určenie vlastníckeho práva má pre sťažovateľov obrovský význam z hľadiska ochrany ich práv. Preto je pre nich neukončené a zdlhavé súdne konanie zdrojom stresu a starostí... Obzvlášť zaťažujúce je konanie pre sťažovateľku vo štvrtom rade, ktorá pre svoj vysoký vek trpí viacerými zdravotnými komplikáciami. Pri tempe, akým súdne konanie prebieha, môže dokonca nastať situácia, že sa spravodlivosti ani nedožije...

... Súbežne s týmto konaním sa totiž rieši aj odkúpenie, resp. vyvlastnenie týchto pozemkov, pričom cena za odkúpenie sporných pozemkov štátom je o 20 % vyššia, než náhrada za ich vyvlastnenie...“.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C/125/2011 porušené.

2. Sťažovateľke v prvom rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2.500,- €, ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažovateľke v druhom rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2.500,- €, ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi v treťom rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2.500,- €, ktoré mu je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľke vo štvrtom rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3.000,- €, ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava II je povinný nahradiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 728,40 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 68/2018-16 z 25. januára 2018 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti, a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu sa v prípise sp. zn. Spr. 42/2018 z 28. marca 2018 vyjadrila k podanej sťažnosti a následne mailom zo 6. augusta 2018 predložila ústavnému súdu prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom

konaní. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zdôrazňuje, že „*po skutkovej a právnej stránke ide o zložitejší spor. Vec bola dva krát predkladaná odvolaciemu súdu, z dôvodu odvolania proti uzneseniu o prerušené konania a odvolania proti uzneseniu, ktorým súd zastavil konanie proti žalovaným v II. a III. rade. Naposledy dňa 28. 01. 2018 tunajší súd rozhodoval o náhrade trov odvolacieho konania a bude vo veci stanovený termín pojednávania... je zrejmé, že v konaní súd vykonával úkony vo veci, niekedy však s časovými odstupmi.*“.

Predsedníčka okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Dňa 18. júna 2018 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril ku vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 17. apríla 2018 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedol, že záver okresného súdu o tom, že ide o skutkovo a právne zložitejší spor len s poukazom na typ žaloby bez uvedenia konkrétnych okolností prípadu, neobstojí. Taktiež poukázal na to, že využívanie procesných práv účastníkmi konania nesmie byť účastníkom konania na ťarchu. V závere poukázal na to, že okresný súd pried'ahy v konaní uznal aj v odpovedi predsedníčky okresného súdu na sťažnosť sťažovateľov na pried'ahy v konaní, ktorú podali ešte 4. júla 2016.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu (ktoré korešponduje s obsahom spisu okresného súdu sp. zn. 45 C 125/2011) ústavný súd zistil tento priebeh napadnutého konania:

1. Dňa 29. júna 2011 sťažovatelia podali okresnému súdu žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Konanie je vedené pod sp. zn. 45 C 125/2011.

2. Dňa 4. októbra 2011 bola žaloba doručená na vyjadrenie žalovaným, ktorí sa k nej vyjadrili 4. novembra 2011.

3. Dňa 9. novembra 2011 okresný súd nariadil termín pojednávania na 1. február 2012.

4. Dňa 1. februára 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. marec 2012 z dôvodu zabezpečenia účasti sťažovateľov na ďalšom pojednávaní (s výnimkou sťažovateľky [REDAKOVANÉ], ktorá bola prítomná na pojednávaní, pozn.).

5. Dňa 26. marca 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel oboznámenia sa so súvisiacimi spismi.

6. Dňa 25. februára 2013 okresný súd vyhotovil fotokópie z pripojených spisov.

7. Dňa 22. júla 2013 okresný súd vydal uznesenie, ktorým konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 34/2008.

8. Dňa 6. septembra 2013 sťažovatelia podali proti uzneseniu o prerušení konania odvolanie.

9. Dňa 9. decembra 2013 bol spis po predložení vyjadrenia žalovaných k odvolaniu sťažovateľov predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

10. Uznesením sp. zn. 9 Co 687/2013 z 31. marca 2014 krajský súd uznesenie okresného súdu o prerušení konania zrušil a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie – spis bol vrátený okresnému súdu 30. apríla 2014.

11. Dňa 5. mája 2014 okresný súd doručoval zrušujúce rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania.

12. Dňa 23. mája 2014 okresný súd rozhodol o vrátení poplatku sťažovateľom.

13. Dňa 1. augusta 2014 okresný súd preveroval stav súvisiacich konaní na okresnom súde a po pripojení spisov vyhotovoval fotokópie z týchto spisov 5. mája 2015.

14. Dňa 5. mája 2015 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. september 2015.

15. Dňa 14. septembra 2015 okresný súd oznámil účastníkom konania, že sa ruší termín pojednávania nariadený na 23. september 2015, a to bez udania dôvodu nariadil nový termín na 7. október 2015.

16. Dňa 7. októbra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel rozhodnutia o procesných návrhoch sťažovateľov.

17. Dňa 20. júna 2016 okresný súd uznesením zastavil konanie proti žalovaným v druhom a treťom rade zastavil a rozhodol o pripustení zmeny žalobného petitu.

18. Dňa 30. júna 2016 podali sťažovatelia odvolanie proti uzneseniu z 20. júna 2016 v časti výroku o náhrade trov konania.

19. Dňa 8. júla 2016 okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

20. Dňa 25. augusta 2016 okresný súd predložil spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

21. Dňa 26. apríla 2017 krajský súd potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu a 15. júna 2017 spis vrátil okresnému súdu.

22. Dňa 13. júla 2017 okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

23. Dňa 31. augusta 2017 bol spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi na účel rozhodnutia o trovách konaniach.

24. Dňa 26. januára 2018 okresný súd rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistujú zásadné odlišnosti (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v ich všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôrazňuje, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej

z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe sťažovateľov o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pozemkom), a to jednak z dôvodu nerešpektovania predkupného práva podielových spoluvlastníkov, ako aj z dôvodu tvrdeného falšovania listiny – výmeru o vlastníctve. Právni predchodcovia sťažovateľov nadobudli sporné nehnuteľnosti ešte v roku 1948 na základe výmeru o vlastníctve pôdy. Autenticita výmeru o vlastníctve pôdy na osobu C. R., ktorú sťažovatelia spochybňujú, je predmetom prieskumu v inom civilnom konaní, ako aj v trestnom konaní.

Vychádzajúc zo súdneho spisu, ústavný súd považuje z právneho i skutkového hľadiska vec sťažovateľov za zložitejšiu, a to jednak s poukazom na úlohu okresného súdu vysporiadať sa s platnosťou výmeru o vlastníctve pôdy, tiež z dôvodu potreby oboznámiť sa s priebehom a výsledkami súvisiacich civilných konaní, ako aj vzhľadom na vysoký počet účastníkov konania na strane žalovaných, ako aj žalobcov a nimi uplatňované námietky.

2. Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, t. j. správaniu sťažovateľov (v spore žalobcov) ako účastníkov napadnutého konania ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia sú v konaní aktívni a svojím konaním nespôsobili priet'ahy v napadnutom súdnom konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z prehľadu úkonov okresného súdu je zrejmé, že za 7 rokov od začatia napadnutého konania sa na okresnom súde uskutočnili tri pojednávania, pričom v rokoch 2013, 2014, 2016, 2017 a 2018 sa neuskutočnilo žiadne pojednávanie, a okresný súd o žalobe dosiaľ meritórne nerozhodol. Okrem rozhodovania o prerušení konania a o zastavení konania proti niektorým zo žalovaných v dôsledku späťvzatia žaloby a rozhodovania o trovách konania okresný súd za celé doterajšie obdobie s výnimkou troch pojednávaní a opakovaného oboznamovania sa s obsahom súvisiacich spisov vo veci v zásade nekoná. Navyše, uznesenie o prerušení konania z 22. júla 2013 krajský súd v odvolacom konaní zrušil ako neobsahujúce dostatočné odôvodnenie. Krajský súd v zrušujúcom uznesení uviedol, že *„Súd prvého stupňa pritom v napadnutom uznesení neuviedol, ani aký je okruh účastníkov a ani aký je predmet konania vedený v právnej veci sp. zn. 17C/34/2008... Súd prvého stupňa bližšie nerozvedol ani to, aká otázka sa rieši v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/34/2008, ktorá by mohla mať význam pre rozhodnutie súd... a dokonca ani to aký konkrétny podstatný význam majú výsledky dokazovania v konaní, resp. v konaniach vedených na súde prvého stupňa pod sp. zn... Po dôkladnom preštudovaní obsahu spisového materiálu odvolací súd dospel k záveru, že uvedené nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa neumožňuje zistiť, aké konkrétne dôvody ho viedli k záveru o potrebe prerušiť súdne konanie vedené pod sp. zn. 45C/125/2011 a že touto absenciou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bola navrhovateľom odňatá možnosť konať pred súdom.“*

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojou neefektívnou nečinnosťou, ako aj rozsiahlymi obdobiami nečinnosti v napadnutom konaní spôsobil zbytočné prietahy, na základe ktorých porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 125/2011 konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € pre sťažovateľov v prvom až treťom rade a v sume 3 000 € pre sťažovateľku v štvrtom rade. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú dlhodobým stavom právnej neistoty a negatívnym vplyvom doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania na ich zdravotný stav, a zvlášť ich psychický stav. Osobitne zdôrazňujú vysoký vek sťažovateľky v štvrtom rade, pre ktorú je predmetné konanie obzvlášť zaťažujúce. Taktiež poukazujú na negatívny vplyv tohto konania na ich majetkové pomery.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania, ako aj s prihliadnutím na charakter neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € každému zo sťažovateľov bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia sa domáhajú priznania úhrady trov konania v sume 1 107, 85 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov konania, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava. Úhradu trov konania ústavný súd priznal v sume požadovanej sťažovateľmi, poukazujúc na skutočnosť, že sťažovateľmi požadovaná suma neprekračuje sumu vypočítanú podľa príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2018